

Bydgoszcz 20.10.2023 r.

Prof. dr hab. Małgorzata Grela

Sztuki muzyczne, dyscyplina artystyczna wokalistyka

Akademia Muzyczna im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy

RECENZJA PRACY DOKTORSKIEJ

mgr Zijin Wang

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie, pismo z dnia 20 kwietnia 2023 roku. *Zlecenie podjęte na podstawie ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (t. j. Dz. U. 2017 roku poz. 1789.), Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 roku (Dz. U. z 2018 roku poz. 261) w sprawie szczegółowego trybu przeprowadzania czynności w przewodach doktorskich, postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora oraz art. 179 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 30 sierpnia 2018 r. poz. 1669).*

DOTYCZY:

wszczęcia, na wniosek **Pani mgr Zijin Wang**, przewodu na stopień doktora sztuk w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne.

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina w Warszawie prof. dr. hab. Pawła Łukaszewskiego pisma informującego, iż w związku z decyzją tejże Rady, została powierzona mojej osobie funkcja recenzenta w przewodzie doktorskim Pani **mgr Zijin Wang** pt. *Motyw ptaków w światowej kameralistyce wokalne – znaczenie, zależności i charakterystyka* pod opieką merytoryczną

prof. dr. hab. Artura Stefanowicza. Wraz z pismem zostało dołączone dzieło artystyczne z jego opisem.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska mgr Zijin Wang pod tytułem *Motyw ptaków w światowej kameralistyce wokalne – znaczenie, zależności i charakterystyka* składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu.

Dzieło artystyczne stanowi rejestracja 14. pieśni na głos wysoki, skomponowanych przez różnych kompozytorów. Doktorantce przy fortepianie towarzyszy Yinjia Mao.

Wśród pieśni wykazanych w opisie znalazły się:

1. Eva Dell' Acqua – *Villanelle*
2. Wolfgang Amadeusz Mozart – *Oiseaux si tous les ans*
3. Julies Benedict – *La capinera*
4. Alexander Alexandrov Alyabyev – *Solovey*
5. Thomas Augustine Arne – *When diesis pied*
6. Franz Schubert – *Ständchen*
Liza Lehmann – Bird Songs:
7. *The woodpigeon*
8. *The Starling*
9. *The Yellowhammer*
10. *The Wren*
11. *The Owl*
12. Li Yan – *Feniks szukający partnerki*
13. Li Yinghai – *Skowronku, ty uroczy śpiewaku*
14. Jiang Yiming – *Skowronek lecący z koszar*
15. Liu Cong – *Śpiew ptaka na wietrze*

Niestety kolejność utworów wymieniona w opisie dzieła jest zupełnie inna niż w nagrany dzieło artystycznym.

Dzieło artystyczne:

Liza Lehmann – Bird Songs:

1. *The woodpigeon*
2. *The Starling*
3. *The Yellowhammer*
4. *The Wren*
5. *The Owl*
6. Thomas Augustine Arne – *When diesis pied*
7. Franz Schubert – *Ständchen*
8. Wolfgang Amadeusz Mozart – *Oiseaux si tous les ans*
9. Eva Dell' Acqua – *Villanelle*
10. Julies Benedict – *La capinera*
11. Li Yinghai – *Skowronku, ty uroczy śpiewaku*
12. Liu Cong – *Śpiew ptaka na wietrze*
13. Li Yan – *Feniks szukający partnerki*
14. Jiang Yiming – *Skowronek lecący z koszar*

Pomieszenie kolejności spowodowało duży chaos w odbiorze tego dzieła. Nie pomógł również aneks nutowy, który miał jeszcze inną kolejność zamieszczonych utworów w dziele. Jako recenzent musiałam poświęcić dużo czasu, aby ustalić, który utwór, gdzie się znajduje. Należy zwrócić także uwagę na fakt, że utwór Alexandra Alabjewa – *Solovey*, wymieniony jest w opisie dzieła, ale nie jest umieszczony w samym dziele artystycznym. Rozumiem, że doktorantka wycofała się w którymś momencie z prezentacji tego utworu w dziele artystycznym, ale zapomniała wykreślić go w wykazie w pracy. Szkoda, że doszło do takiego chaosu porządkowego utworów, ponieważ sam opis dzieła jest bardzo satysfakcjonujący. Pomimo braku spójności w porządku utworów stwierdzam, że jakość techniczna dzieła artystycznego od strony dźwiękowej jest dobra. Nagrania dokonano w Polskim Radio Studio 2 w Warszawie 21, 22 i 28 marca 2023 roku. Reżyserem dźwięku jest Emilian Rymarowicz.

W prezentowanych utworach odnajdujemy motyw różnorodnych ptaków, który stał się ciekawą inspiracją dla wielu poetów i kompozytorów, a tym samym dla wielu wokalistów,

którzy chętnie sięgają po tę literaturę. Utwory te predysponują do wykonywania ich, szczególnie przez głosy wysokie, które z łatwością naśladują wszelkie ptasie odgłosy, a takim właśnie głosem dysponuje doktorantka. Opisane przez autorkę cztery pieśni o tematyce miłosnej, takie jak: *La capinera* – Julius Benedicta, *Feniks szukający partnerki* – Li Yan, *When diesis pied* – Thomasa Augustine Arne, *Oiseaux si tous les ans* – Wolfganga Amadeusza Mozarta wykonane są w czterech różnych językach, co wskazuje na szeroki zakres popularności tego rodzaju literatury. Wokalistka prowadzi frazę dobrą techniką *legato* oraz *staccato*, oddając zarówno radosną, jak i tkliwą treść tekstu. Wygodna *tessitura* utworów pozwala śpiewaczce prowadzić głos bez jego forsowania. W partii fortepianu, akompaniament dobrze wpisuje się w prowadzoną przez wokalistkę frazę. Doktorantka, przy całej barwności przedstawianych ptaszków, takich jak: strzyżyk, kukułka, skowronek, czy też Feniks, który jest symbolem mitologicznym, zachowuje kontrolę nad emocjami i prawidłową techniką wokalną. Ważną rolę odgrywa tu prawidłowa technika wykonywania tryli, które w analizowanych pieśniach ułatwiają imitację poszczególnych ptaków. Wokalistka wykonuje je lekko i finezyjnie, dzięki czemu utrzymuje jednorodność barwy poprzez prawidłowe wykorzystanie rejestru mieszanego. Następne cztery pieśni, opisane przez autorkę, o tematyce wolności, imitujące takie ptaki jak jaskółka i skowronek, to: Liu Cong – *Śpiew ptaka na wietrze*, Eva Dell'Acqua – *Villanelle*, Franz Schubert – *Ständchen*, Li Yinghai – *Skowronku, ty uroczy śpiewak*. Mają one wspólną cechę, którą jest metaforą swobodnie latających ptaków, kojarzącą się z nieograniczoną wolnością. Kompozytorzy charakteryzują tę wolność poprzez zastosowanie charakterystycznych przebiegów koloraturowych, w których śpiewaczka wykazuje się umiejętnością w zakresie wykorzystania prawidłowej techniki koloraturowej. Liczne *staccata* w wysokiej *tessiturze* oraz przebiegi gamowe są prawidłowo wykonane przez doktorantkę. Wokalistka w miarę płynnie przechodzi pomiędzy rejestrami średnimi i wysokimi utrzymując jednorodność głosu.

W zaprezentowanych pieśniach dobrze komponują się w warstwie brzmieniowej głos solistki i gra pianisty. Artystka posiada głos sopranowy, który jest wyrównany w skali i dobrze brzmi w wykonywanym repertuarze. Jednak nie ustrzegła się w nagraniu drobnych nieczystości, szczególnie w wyższym rejestrze. Dużym walorem dzieła jest fakt, iż doktorantka śpiewa w wielu językach: angielskim, francuskim, włoskim, niemieckim i chińskim, podając tekst ze zrozumieniem, chociaż w prezentowanych utworach, chciałoby się usłyszeć więcej niuansów muzycznych, które z całą pewnością wpłynęłyby na większą różnorodność w odbiorze dzieła artystycznego.

Do zarejestrowanego na płycie CD dzieła artystycznego doktorantka dołącza pracę pisemną, będącą w zamyśle teoretycznym jego opisem. Praca zbudowana jest poprawnie pod względem metodologicznym. Składa się z abstractu w języku angielskim, streszczenia w języku polskim, wstępu, pięciu logicznie następujących po sobie rozdziałów, podsumowania, bibliografii i aneksu z nutami.

We wstępie doktorantka wskazuje tło badawcze, zwracając uwagę, że *inspiracją autorki do obrania kameralistyki wokalne* z motywem ptaków jako przedmiotu swoich badań było znaczenie wizerunku ptaków w literaturze i innej twórczości artystycznej oraz ilość tego typu utworów w ogólnoswiatowej kameralistyce wokalne. Następnie opisuje znaczenie badań wyrażając je w dwóch aspektach: teoretycznym i praktycznym. Dokonuje analizy stanu badań stwierdzając, że dotychczasowe osiągnięcia analityczne nad kameralistyką wokalną odzwierciedlają się głównie w dwóch aspektach, takich jak: badania nad rozwojem i tworzeniem utworów kameralistyki wokalne oraz badania nad kształceniem w zakresie kameralistyki wokalne. Opisuje trzy aspekty innowacyjności badań: pierwszy – analiza i badanie metodą typologiczną utworów ogólnoswiatowej kameralistyki wokalne o tematyce ptaków, drugi – dążenie do kompleksowości i reprezentatywności wybranych obiektów badawczych, trzeci – połączenie teorii i praktyki. Metodami badawczymi były: kwerenda literacka (wyszukiwanie i analiza istniejących źródeł literackich), studium przypadku (omówienie genezy powstania i charakterystyki stylu zawartych w nich tekstów i muzyki) oraz analiza praktyczna (przeanalizowanie wykonawstwa muzycznego i techniki śpiewu wybranych utworów wokalnych).

W rozdziale I *Motyw ptaków w kameralistyce wokalne* doktorantka przedstawia ogólny zarys kameralistyki wokalne definiując pojęcia, źródło i genezę oraz estetykę. Następnie opisuje genezę utworów kameralistyki wokalne. Tworzy tabelę, w której wymienia dla przejrzystości: kompozytora każdej pieśni, jej tytuł, autora tekstu, język, w którym wykonywana jest pieśń, epokę, w której powstała, jaka jest tematyka i jaki gatunek ptaka występuje w każdej z nich. Niestety nie ustrzeżę się błędów, jak chociażby wskazanie pieśni W. A. Mozarta *Oiseaux si tous les ans* jako śpiewanej w języku niemieckim przy jednoczesnym przywołaniu tytułu w języku francuskim.

Rozdział II *Relacje między muzyką a słowem w ujęciu motywu ptaków w kameralistyce wokalne* to rozdział, w którym czytamy, iż zdaniem autorki *motywy ptasie w tego typu utworach reprezentowane są poprzez tekst, linię melodyczną i partię akompaniamentu*. I oczywiście trudno się nie zgodzić z tak oczywistym stwierdzeniem.

W podsumowaniu tego rozdziału doktorantka dochodzi do wniosku, że w prezentacji tematów ptasich wszystkie te trzy elementy są współzależne i konieczne.

W rozdziale III *Utwory kameralistyki wokalne z motywem ptaków o tematyce miłosnej* i w rozdziale IV *Utwory kameralistyki wokalne z motywem ptaków o tematyce wolności* autorka rozpatruje każdą z zaprezentowanych pieśni, analizując ją w pięciu aspektach, takich jak: tło twórcze, tekst, muzyka, śpiew oraz koordynacja partii wokalne z akompaniamentem.

Rozdział V *Przemyslenia na temat znaczenia wykonawczego utworów kameralistyki wokalne z motywem ptaków* to refleksje autorki, która jest zdania, że pieśni te posiadają wysoką wartość artystyczną oraz wyrazistą specyfikę. Najważniejszym wnioskiem jest to, iż autorka słusznie zauważa, że dobra interpretacja utworu wymaga nie tylko pracy własnej, ale także posiadania dużej wiedzy i prawidłowej techniki wokalne, w tym techniki koloraturowej.

Pracę zamyka krótkie podsumowanie, w którym autorka zauważa, że wykonawstwo pieśni o tematyce ptasiej wymaga zarówno umiejętności analizy utworów, zdolności kontrolowania techniki śpiewu, umiejętności ekspresji wokalne oraz wysokiego poziomu ogólnej kompetencji muzycznej.

Podsumowując, uważam, że praca jest wartościowa i posiada walor poznawczy i edukacyjny. Doktorantka używa właściwej terminologii. Przypisy zostały wykonane prawidłowo, a cytowana literatura została dobrze ujęta. To wszystko sprawia, że praca spełnia standardy pod względem edytorskim i jest wartościowym przedsięwzięciem naukowym. Całość pracy jest dowodem wiedzy i doświadczenia doktorantki.

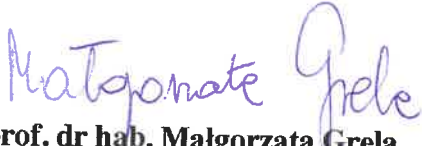
KONKLUZJA

Praca doktorska Pani mgr Zijin Wang stanowi ciekawe ujęcie tematu. Autorka, swoją indywidualną analizą utworów z dziedziny kameralistyki wokalne, przedstawiających różne wizerunki ptaków za pomocą muzyki, ukazała szersze spojrzenie na rozwiązanie pewnych problemów wykonawczych i interpretacyjnych w nich zawartych. Swoją autorską interpretacją i analizą tych pieśni, z punktu widzenia wzajemnych zależności, charakterystyki i znaczenia, wskazała ich różnorodność i zawiłość wykonawczą. Dowiodła, że indywidualność artystyczna daje możliwość każdemu artyście do zinterpretowania utworów wokalne według własnych umiejętności kontrolowania techniki wokalne i współpracy z akompaniatorem. Dlatego też praca ta wnosi znaczący wkład w rozwój

zarówno dyscypliny artystycznej, jak i całej dziedziny sztuk muzycznych. W sposób wyczerpujący rozwiązuje przedstawioną problematykę.

Wobec powyższego stwierdzam, że Pani mgr Zijin Wang rozwiązała założone zagadnienie artystyczne i spełniła tym samym wymagania Ustawy.

Stawiam wniosek o jej przyjęcie

prof. dr hab. Małgorzata Grela